

Roll No.....

Total No. of Pages : 4+2

Total No. of Questions : 9

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 806

प्राचीनव्याकरणम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।

1. समुचितविकल्पं चिनुत -

10×1=10

(i) सूत्रं भवति -

(क) पंचविधम्

(ख) त्रिविधं

(ग) षड्विधं

(घ) चतुर्विधम्

(ii) व्याकरणपदे प्रत्ययः अस्ति -

(क) यू

(ख) अन

(ग) ल्युट्

(घ) अण्

(iii) "घ" प्रत्ययस्य स्थाने भवति -

(क) ईय

(ख) य

(ग) इन्

(घ) इय

(iv) विकल्पस्य प्रकाराः भवन्ति -

(क) त्रयः

(ख) चत्वारः

(ग) पंच

(घ) षड्

(v) "ख" प्रत्ययस्य स्थाने आदेशः -

(क) इन

(ख) न

(ग) नि

(घ) ईन

(vi) संख्यार्थे विधार्थे च भवति -

(क) दा

(ख) धा

(ग) था

(घ) टा

(vii) "आदैच्" भवति -

- (क) यण्
- (ख) वृद्धिः
- (ग) गुणः
- (घ) दीर्घः

(viii) सुप् प्रत्ययाः भवन्ति -

- (क) 18
- (ख) 20
- (ग) 21
- (घ) 30

(ix) "हविष्यम्" इत्यत्र प्रत्ययो भवति -

- (क) य
- (ख) यत्
- (ग) ण्यत्
- (घ) न कोऽपि

(x) "कारकः" इत्यत्र प्रत्ययः भवति -

- (क) बुन्
- (ख) अकः
- (ग) ण्बुल्
- (घ) तृच्

2. एकपदेन उत्तरत — 5×2=10

- (क) “यावान्” इत्यत्र कः प्रत्ययः भवति ?
(ख) “पंचतयम्” इत्यत्र किं विधीयते ?
(ग) “त्रिमयम्” इत्यत्र कः प्रत्ययः ?
(घ) पञ्चमः इत्यत्र कः प्रत्ययः क्रियते ?
(ङ) काशिकाकारौ कौ स्तः ?

3. रिक्तस्थानं पूरयत — 5×2=10

(त्रयः, सन्निः, मतुप्, छ, ई)

- (i) त्रिशब्दस्य स्थाने आदेशः भवति।
(ii) सहस्य स्थाने आदेशः भवति।
(iii) “अग्निमान्” इत्यत्र प्रत्ययः अस्ति।
(iv) “देयम्” इत्यत्र दाधातोः प्रत्ययः भवति।
(v) इषुधातोः लटि प्रत्ययः विधीयते।

4. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः — 5×3=15

- (i) “दन्तुरः” इत्यत्र उरच् प्रत्ययः केन सूत्रेण भवति ?
(ii) “कुत्र” इत्यत्र केन सूत्रेण त्रल् विधीयते ?
(iii) “आढ्यचरः” इत्यत्र चरट् विधायकसूत्रं किम् ?
(iv) “जहि” इत्यत्र हन्धातोः जः किं करोति ?
(v) युष्मद् स्थाने तव आदेशः केन क्रियते।

5. सोदाहरणं सूत्राणाम् अर्थः लेख्यः (केवलं पञ्च) -

3×5=15

- (क) ह्रस्वनद्यापो नुट्
(ख) इदितो नुम् धातोः
(ग) "थोऽन्धः"
(घ) "ठस्येकः"
(ङ) विसर्जनीयस्य सः
(च) होढः

6. सूत्रद्वयं पूरणीयम् -

3×2=6

- (i) सद्यः परुत्परार्येषमः इत्यादि ।
(ii) अम्बाम्बगोभूमि इत्यादि ।
(iii) उपसर्गात्सुनोति इत्यादि ।

7. उचितं युग्ममेलनम् -

1×5=5

- (i) "आनि" - तुक्
(ii) रषाभ्यांणोनः - सुटि
(iii) "शि" - द्वे
(iv) सर्वस्य - समानपदे
(v) समः - लोट्

8. सूत्रनिर्देशपुरस्सरं केषाञ्चित् सप्तप्रयोगाणां साधुत्वं प्रदर्शनीयम् - 3×7=21

प्रकृत्य, दध्यत्र, पुरुषोयाति, युधिष्ठिरः, नन्दनः, पपौ, येषाम्, किरति, यथा, चिकीर्षति, कार्यते.

9. केषाञ्चित् चतुर्णाम् उत्तराणि लेख्यानि - 4×2=8

- (i) "यदा" इत्यादौ "दा" केन क्रियते ?
- (ii) "सुकुमारतम्:" इत्यत्र तमप् केन विधीयते।
- (iii) "पूर्णकः" इत्यत्र कन् विधायकसूत्रं किम् ?
- (iv) "अरिर्षति" इत्यादौ द्वित्वं कः करोति ?
- (v) "नमति इत्यत्र णस्य नः केन विधीयते।

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड - प्रथम / द्वितीय

विषय..... प्राचीन व्याकरणम् निषय कोड..... 806 माध्यम..... संस्कृतम्

कुल प्रश्न..... 09

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
01	1X1=10 2X5=10
02	1X2=10 2X5=10
03	1X2=10 2X5=10
04	1X3=15 3X5=15

हस्ताक्षर.....

प००५ - सूत्रार्थः

$1 \times 3 = 15$

$3 \times 5 = 15$

(क) ह्रस्वान्तात् नद्यन्तात् 'उत्तरस्यामः नुडागमः ।

(उदा०-रामाशाम्)

(ख) इदितः घातोः नुमगमः । (कुडि-कुडिता)

(ग) पथिमधोस्थकास्त्वा (बाने न्थ इत्यादेशः । (पन्थाः)

(घ) प्रत्ययांगाणिमित्तस्य षत्त्वा (बाने इकादेशः । (भावणिकः)

(ङ) विसर्जनीयस्य 'सकारादेशः भवति, (वरिपलः

(च) हस्य ढः, शलि परतः, पदान्ते च । (वृहत्सखादयति)
(लोढा)

प००६ - सूत्रप्रतिः -

$1 \times 3 = 06$ $3 \times 2 = 6$

(१) सद्यः परतपरार्थेषु परेद्यव्ययपूर्वेषु रन्येषु रन्यतरेषु रि तरेषु रपरेषु रधरेषु रूपयेषु रत्तरेषु ।

(२) धम्बाम्बगोभूमिसत्यापद्वित्रिकुशेकुशड्क्वड्गुमज्जिपुञ्जिपरमेवार्हिर्दिव्यग्निभ्यः स्थाः ।

(३) उपसर्गात् सुनोत्सि सुवत्सि स्यत्सि स्त्रोत्सि स्तोभत्सि स्थासैन्य - सैधस्त्रि सञ्जरुवञ्जाम् ।

प००७ - युग्ममेलनम् -

$1 \times 1 = 1$

- (१) IXV, (२) .IXIV, (३) IIIXI, (IV) VVXIII,
- (V) VVXII.

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... प्राचीन व्याकरणम्..... विषय कोड..... 806..... माध्यम..... संस्कृतम्

कुल प्रश्न..... 09

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
08	1X3=3
<p>रूपसिद्धिप्रकारः (केवल सप्त)</p> <p>रूपसिद्धिप्रकारप्रदर्शनं भिन्नं भिन्नं भवितुमर्हति, अतः लेखं हृष्ट्वा परिक्षेण भूयान्कनं विधेयम्। सूत्राणां निर्देशः आवश्यकः।</p>	
09	1X2=02
<p>चतुष्पाणि उत्तराणि</p> <p>(I) सर्वैकान्यकिं यत्तदा कालेदा" इत्यनेन विधेते।</p> <p>(II) "अत्र" अतिशयने तमविष्टनौ" इत्यनेन विधीयते।</p> <p>(III) "संज्ञार्थां कन्" इति सूत्रम्।</p> <p>(IV) "सभ्यङ्गोः" सूत्रं करोति।</p> <p>(V) "णो नः" इत्यनेन विधीयते।</p>	
<p>परीक्षितम्</p>	
<p>हस्ताक्षर</p>	

7
308
307

(307)
308
309

(307)
308
309

